

Qəzet
1931-ci ilin
aprelindən
çıxır

DƏNİZ

1 aprel
2015-ci il
№ 11-12 (8969)
Qiyməti
38 qəpik

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

“Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

1. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının yenidən təşkili yolu ilə Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində səhmləri dövlətə məxsus və Xəzər dənizinin Bakı şəhərinə aid akvatoriyasında liman xidmətləri göstərmək hüququna malik olan “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra “Cəmiyyət”) yaradılsın.

2. Cəmiyyət Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının hüquqi varisidir və onun bütün hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı Cəmiyyətə keçir.

3. Müəyyən edilsin ki, Cəmiyyətdə səhmdarların ümumi yığıncağının səlahiyyətlərini aşağıdakı dövlət orqanları həyata keçirirlər:

3.1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti:

3.1.1. Cəmiyyətin yenidən təşkili və ləğvi məsələlərinin həll edilməsi;

3.1.2. Cəmiyyətin Baş direktorunun vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi.

3.2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.2.1. Cəmiyyətin Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi və nizamnamə kapitalının miqdarının müəyyən edilməsi;

3.2.2. Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin təklifləri əsasında Cəmiyyətin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən olunaraq təsdiq edilməsi;

3.2.3. Cəmiyyətin illik hesabatlarının, mühasibat balanslarının, mənfəət və zərər hesablarının təsdiq edilməsi, mənfəətinin və zərərinin bölüşdürülməsi.

3.3. Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat Nazirliyi:

3.3.1. Cəmiyyətin xalis aktivlərinin dəyərinin iyirmi beş faizindən artıq məbləğdə olan əqdin

(xüsusi əhəmiyyətli əqdin) bağlanmasına razılıq verilməsi;

3.3.2. Cəmiyyətin Baş direktorunun müavinlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsinə razılıq verilməsi;

3.3.3. Cəmiyyətin Təftiş Komissiyası üzvlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi;

3.3.4. bu sərəncamda qeyd edilənlər istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcələsi ilə ümumi yığıncağın səlahiyyətlərinə aid edilmiş digər məsələlərin həlli.

3.4. Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi:

3.4.1. Cəmiyyətin törəmə müəssisələrinin yaradılmasına, yenidən təşkilinə və ya ləğv edilməsinə, həmçinin nümayəndəlik və fəaliyyətlərinin yaradılmasına və ya ləğv edilməsinə razılıq verilməsi.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

4.1. Cəmiyyətin Nizamnaməsinin iki ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdıraraq təsdiq etsin;

4.2. Cəmiyyətin nizamnamə kapitalının formalaşdırılması üçün iki ay müddətində dövlət büdcəsindən zəruri maliyyə vəsaiti ayrılması məsələsini həll etsin;

4.3. Bakı şəhərinin Qaradağ rayonu Ələt qəsəbəsinin ərazisində yeni Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı kompleksinin tikintisi məqsədi ilə ayrılmış 400 hektar torpaq sahəsinin bir ay müddətində Cəmiyyətin daimi istifadəsinə, habelə kompleksin tikintisinin hər mərhələsi başa çatdıqdan sonra həmin kompleksin hazır hissələrinin bir ay müddətində Cəmiyyətin balansına verilməsini təmin etsin;

4.4. Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, dəniz limanla-

rının fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, dəniz limanlarının sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviqi, o cümlədən vergi və gömrük sahələrində stimullaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi, habelə dəniz limanları ilə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası arasında səmərəli səlahiyyət bölgüsü ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

4.5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu sərəncama uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

4.6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu sərəncama uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

4.7. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu sərəncama uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

4.8. bu sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

5. Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin təkliflərini nəzərə almaqla Cəmiyyətin fəaliyyətinə aid olan tariflərə yenidən baxaraq onları bir ay ərzində təsdiq etsin.

6. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi Cəmiyyətin dövlət qeydiyyatına alınması üçün tədbirlər görsünlər.

7. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu sərəncama uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2015-ci il

T.M.Ziyadovun “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Baş direktoru təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

Taleh Məhəmməd oğlu Ziyadov “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Baş direktoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2015-ci il

31 MART AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI GÜNÜ İDİ UNUTMAĞA HAQQIMIZ YOXDUR

1918-ci ilin mart ayından etibarən əksinqilabi mübarizə şüarı altında Bakı Kommunası tərəfindən ümumən Bakı quberniyasını azərbaycanlılardan təmizləmək məqsədi həyata keçirilməyə başlandı... Azərbaycanlıların soyqırımı Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağda, Zəngəzurda, Naxçıvanda, Zəngilanda və Azərbaycanın başqa bölgələrində xüsusi qəddarlıqla həyata keçirilmişdir. Bu ərazilərdə dinc əhali kütləvi surətdə qətlə yetirilmiş, kəndlər yandırılmış, milli mədəniyyət abidələri dağıdılıb məhv edilmişdir.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli Lider

Erməni millətçiləri tərəfindən xalqımıza qarşı aparılan soyqırımı və təcavüz siyasətinin iki yüz ildən artıq tarixi vardır. Bu siyasətin məqsədi azərbaycanlıları qədim torpaqlarından sıxışdırıb çıxarmaq, bu ərazilərdə erməni tarixçilərinin və ideoloqlarının uydurduğu "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq idi. Öz mənfur və təhlükəli siyasətlərini gerçəkləşdirmək üçün onlar müxtəlif üsul və vasitələrdən, tarixin saxtalaşdırılmasından, siyasi təxribatlardan istifadə etmiş, dövlət səviyyəsində davakar millətçiliyi, separatizmi və qonşu xalqlara qarşı təcavüzü dəstəkləmişlər. Bu məqsədlə Ermənistanda və ayrı-ayrı dövlətlərdə "milli-mədəni", dini, siyasi və hətta terrorçu təşkilatlar qurmuş, erməni diasporunun və lobbisinin imkanlarını səfərbər etmişlər.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Yerləşdiyi əlverişli geosiyasi məkana, zəngin yeraltı və yerüstü sərvətlərinə, doqquz iqlim qurşağında nəfəs alan rəngarəng təbiətinə görə Azərbaycanın başının qeylüqalı, çəpərinin qarı düşməni heç vaxt əskik olmayıb. Bir az da unutqanlıqımız, "keçənə güzəşt" fəlsəfəmiz işləri tamam korlayıb. Bu bir həqiqətdir ki, keçmiş unudular, faciələrini yaddan çıxaranlar həmin ağır-acıları yenidən yaşamağa məhkumdurlar. Təkcə xain qonşularımızın son iki yüz ildə başımıza gətirdikləri müsibətləri saymaq qurtarmaz.

Yaşamaları üçün yer, ölmələri üçün boğazımızdan kəsib çörək verdiyimiz nankorların iştahası diş altında imiş. Zaman-zaman xalqımızı soyqırma məruz qoyublar, torpaqlarımızı qəsb ediblər, mədəniyyətimizi yağmalayıblar... Bəlkə elə buna görə, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev ürəkəğrısı ilə deyirdi: **"Bu hadisələri, onların dərslərini unutmağa bizim haqqımız yoxdur. Tarixi yaddaşsızlıq və unutqanlıq xalqımıza baha başa gələ bilər. Azərbaycanlılara qarşı zaman-zaman törədilən bu ağır cinayətləri unutmamaq, böyüyən nəslə bədxah qüvvələrə və onların məkrli niyyətlərinə qarşı ayıq-sayıqlıq ruhunda tərbiyə etmək mühüm vəzifədir."**

Bizim torpaqlarımız hesabına özlərinə dövlət quran ermənilər "böyük Ermənistan" xülyalarını reallaşdırmaq üçün insanlığa yaraşmayan bütün qanlı əməllərdən, hərbi və ideoloji vasitələrdən, iftira və yalanlardan istifadə ediblər. Bizi qıra-qıra qırıldıqlarını iddia ediblər, özlərini dünyaya məzlum xalq kimi sırımağa çalışıblar. Kimi bu yalançı göz yaşlarına inanıb, kimi də bu yalançı göz yaşlarından həm də öz xeyrinə istifadə etməyə çalışıb. Nəticədə Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı və deportasiya siyasəti həyata keçirilmişdir. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən qeyri-insani siyasət nəticəsində azərbaycanlılar kütləvi qətl və qırğınlara məruz qalmış, mədəniyyət abidələrimiz vəhşicəsinə dağıdılmış və ya erməniləşdirilmişdir.

Həyata keçirilən soyqırımı siyasətinin xronologiyasını göz-

dən keçirərkən xalqımıza qarşı törədilən vəhşilik və cinayətlərin miqyası və metodologiyası adamı dəhşətə gətirir. Hələ XVIII əsrin əvvəllərində I Pyotr azərbaycanlıların tarixi torpaqları olan Bakı və Dərbənddə ermənilərin məskunlaşdırılması barədə göstəriş vermişdi. Başqa sözlə, I Aleksandr Qafqaz canişininə ermənilərdən Azərbaycan xanlıqlarının ərazilərinin ələ keçirilməsində istifadə olunması barədə dəqiq təlimat göndərmişdi. Ermənilərin çox munda, məkrli, xain millət olduğunu onların himayədarları da yaxşı bilirdilər. Elə buna görə yazıçı və diplomat Aleksandr Qriboyedev I Pyotra yazmışdı: **"Zati-aliləri, heç bir vəchlə ermənilərə mərkəzi rus torpaqlarında məskunlaşmağa icazə verməyin. Bunlar elə bir xalqdır ki, on illər keçəndən sonra həmin yerləri öz mülkiyyətlərinə çevirəcək və bütün dünyaya car çəkəcəklər ki, bunlar qədim Ermənistan torpaqlarıdır."**

Heç şübhəsiz I Pyotr bu xəbərdarlıq məktubundan əvvəl də ermənilərin üç üzünə bələd idi. Elə buna görə, onları əzəli Azərbaycan torpaqlarında yerləşdirməyə çalışırdı. II Nikolay isə 1913-cü ilin payızında çar sülaləsi üzvlərinin Cənubi Qafqaza gəlişi ilə bağlı erməni xalqına müraciətində demişdi: "Siz o zaman xoşbəxtliyə çata

bilərsiniz ki, Konstantinopol (yəni İstanbul) bizim paytaxtımız olsun, Bosfor və Dardanel bizim olsun. Onda Cənubi Qafqazda, Kiçik Asiyada "böyük Ermənistan" dövləti yaradılaçağına söz verirəm."

Beləliklə, 1826-1828-ci illər Rusiya-İran, 1928-1929-cu illər Rusiya-Türkiyə müharibələrindən dərhal sonra İran və Türkiyədən köçürülən 130 minə yaxın erməni əsasən İrəvan, Naxçıvan, Qarabağ xanlıqlarının ərazilərində məskunlaşdırıldı. Məskunlaşdırılan kimi də azərbaycanlıların ağır, məşəqətli günləri başladı.

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili Elmira Süleymanovanın Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə əlaqədar bəyanatında deyilir ki, erməni millətçilərinin və onların havadarlarının azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü soyqırımı və deportasiya siyasətinin məqsədi azərbaycanlıları tarixi torpaqlarından qovmaq və həmin ərazilərdə erməni tarixçilərinin və ideoloqlarının uydurduqları "böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq idi. Bu siyasət bəzi dünya dövlətlərinin planlarına uyğun gəldiyindən onu gerçəkləşdirməkdə erməni qəsbkarlarına kömək edirlər.

Rusiya və İran arasında bağlanmış Gülüstan (1813) və Türkmənçay (1828) müqavilələrindən sonra Azərbaycanın

parçalanması prosesi başlamışdır. 1828-ci ildə Azərbaycan torpaqları İran və Rusiya arasında bölüşdürüldükdən sonra ermənilərə muxtariyyət vəd edilmiş, onlar müxtəlif ölkələrdən, xüsusən də İran və Türkiyədən köçürülərək Azərbaycanın Qərb torpaqlarında yerləşdirilmişlər. 1828-1830-cu illərdə Azərbaycan əhalisinin etnik tərkibi məqsədlə ermənilərin xeyrinə dəyişdirilmişdir. Ötən əsrin əvvəllərində xalqımıza qarşı yürüdülmən bu siyasət nəticəsində azərbaycanlılar öz əzəli torpaqları olan İrəvan, Göyçə və Zəngəzuru itirmişlər. İyirminci əsrin sonunda isə erməni işğalçıları Dağlıq Qarabağı və ətraf yeddi rayonu - Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı və Cəbrayılı zəbt etmişlər.

Azərbaycan əhalisi dörd dəfə (1905-1907, 1918-1920, 1948-1953, 1988-1993-cü illərdə) insan ləyaqətini alçaldan hərəkətlərlə müşayiət olunan etnik təmizləməyə və deportasiyaya məruz qalmışdır. 1918-ci ilin mart qırğınları isə xalqımıza qarşı həyata keçirilən soyqırımı siyasətinin ən dəhşətli səhifələrindəndir. Martın 30-u, 31-i və aprelin 1-də ermənilər bolşevik Rusiyasının hərbi yardımı ilə təkcə Bakıda 15 min azərbaycanlıyı qətlə yetirmişlər. Stepan Şaumyanın da sözləri təsdiq edir ki, Bakıda

dinc əhalini qırmaq üçün erməni və bolşeviklərə bəhanə lazım idi: **"Biz süvari dəstələrimizlə ilk silahlı hücum cəhdindən istifadə etdik və bütün cəbhə boyu hücum keçdik. Bizim artıq 6 min nəfərlik silahlı qüvvəmiz, "Daşnaksüt-yun"un da 3-4 min nəfərə yaxın milli birləşməsi var idi və onlar bizim ixtiyarımızda idi. Onların iştirakı vətəndaş müharibəsinə milli qırğın xarakteri verirdi. Lakin bunsuz mümkün deyildi. Biz buna şüurlu surətdə gedirdik. Əgər onlar Bakı şəhərində üstünlük əldə etsəydilər, şəhər Azərbaycanın paytaxtı elan edilirdi."**

Həmin ilin mart-may aylarında isə Şamaxıda, Qubada, Xaçmazda, Ağsuda, Kürdəmirdə, Salyanda, Lənkəranda kütləvi qırğınlar törətməklə 50 mindən çox soydaşımızın həyatına son qoymuşlar. Qarabağda, Zəngəzurda, Naxçıvanda, Qars vilayətində törətdikləri qətlər də qəddarlığı ilə seçilib. Şamaxı qəzasında 58, Quba qəzasında 112, Gəncə quberniyasında 272, İrəvan quberniyasında 211, Qars vilayətində 82 yaşayış məntəqəsi yerlə yeksan edilmiş, yüz minlərlə azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, bir milyondan çox soydaşımız tarixi-etnik torpaqlarından didərgin salınmışdır.

Keçmiş SSRİ rəhbərliyinin Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyindən istifadə edən ermənilər 1988-ci il noyabrın 22-dən 28-dək müddətdə 22 rayonda soydaşlarımız yaşayan 170 sırf və 94 qarışıq (ermənilərlə) yaşayış məntəqələrini azərbaycanlılardan təmizləmişlər. Bu hadisələr zamanı 216 azərbaycanlı vəhşicəsinə qətlə yetirilmiş, minlərlə qadın, uşaq və qoca müxtəlif bədən xəsarəti almış, əmlakları qarət olunmuşdur.

1988-ci ildə Ermənistan SSR Ali Sovetinin "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin Ermənistana birləşdirilməsi haqqında" hüquqazidd qərarından sonra erməni silahlı birləşmələri himayədarlarının köməyi ilə Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal etmiş, 20 mindən çox Azərbaycan vətəndaşını öldürmüş, 4 minə yaxın dinc əhalini girov

(Davamı 3-cü səhifədə)

XƏZƏRİN KÜLƏYİNDƏN DƏ FAYDALANMAQ OLAR

Xəzər dənizindəki küləyin gücündən elektrik enerjisi istehsal etmək və digər ölkələrə satmaq olar. Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinin rəhbəri Akim Bədəlovun sözlərinə görə, Xəzər dənizi on minlərlə meqavat gücündə külək enerjisi potensialına malikdir və bunu qiymətləndirmək üçün stansiyalar quraşdırılacaq.

Layihə üçün böyük investisiyalar lazım olduğunu deyən A. Bədəlov qeyd edib ki, İran, Qazaxıstan, Rusiya, Almaniya, Türkiyə şirkətlərinin də iştirakı ilə konsorsium yaradılacaq. Layihənin 200 meqavatlıq hissəsinin texniki şərtləri hazır olmaq üzrədir. Təbii qaz və neft ixrac etdiyimiz kimi, elektrik enerjisi də ixrac edə bilərik. İstehsal olunan enerji Gürcüstan üzərindən Türkiyə və Avropaya, İran üzərindən isə Pakistan və Əfqanıstana ixrac olunacaq. Böyük investisiyalar lazım olsa da, qoyulan vəsait qısa müddətdə geri dönəcək. Artıq işçi qrupları yaradılıb və onlar bu məsələnin üzərində işləyirlər.

Bu məsələdə dövlətimizin başçısının tapşırıq və dəstəyinin olduğunu qeyd edən agentliyin rəhbəri bildirib ki, Qobustanda külək, günəş və bioqaz qaynaqlarının istifadə edildiyi poliçon və hibrit stansiyası qurulub: **"Azərbaycanda elektrik enerjisinin təxminən yüzdə yeddi faizi alternativ enerji qaynaqları tərəfindən ödənilir. 2020-ci ilə qədər bu rəqəmi 20 faizə çatdıracağıq."**

Aparılan hesablamalara görə, Yer kürəsində ümumi yanacaq ehtiyatı təxminən 400 milyard tondur. Bunun 280 milyard tonunu daş kömür, 50 milyard tonunu qaz, 37 milyard tonunu neft, 26 milyard tonunu torf təşkil edir. Hər il 17 milyard ton yanacaq işlədilir və işlədilən yanacağın miqdarı 20 ildə iki dəfə artır.

Yer kürəsinin ənənəvi enerji daşıyıcılarından sayılan neft ehtiyatının 0,6 faizi Azərbaycandır. Şübhəsiz ki, Azərbaycanda da neft ehtiyatı tükənməz deyildir. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, ölkəmizin 7 milyard barel neft ehtiyatı var və indiki emal tempi ilə davam etsə, bu, yalnız 61 ilə bəs edəcək. Odur ki, alimlər gələcəkdə yarana bi-

ləcək çatışmazlıqları aradan qaldırmaq üçün yeni enerji növü tapmaq haqqında düşünürlər. Deməli, qeyri-ənənəvi enerji ehtiyatlarından istifadə edilməsi aktuallaşır. Təsədüfi deyil ki, XXI əsr "Günəş və Külək enerjisi əsri" adlandırılır.

Ölkəmizin günəş və külək enerjisinin potensial imkanları olduqca böyükdür. Hesablamalara görə, Abşeron yarımadasında ilin 270 günü saniyədə 6:7 m/s-lə külək əsir, ölkə üzrə günəşli günlərin sayı isə 2500 saata bərabərdir.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Coğrafiya İnstitutu ölkədə külək və günəş enerjisinin əldə edilməsi üçün perspektivli sayılan əraziləri açıqlayıb. Qurumdan verilən məlumata görə, ölkəmizdə külək enerjisindən is-

tifadə üçün perspektivli sahələr Xəzərin Şabrandan Sumqayıta qədər sahil zonası (sahildən təqribən 40-50 metrədən olan məsafə), Qobustan, Abşeron yarımadası və Naxçıvan Muxtar Respublikasıdır. Lənkəran tərəfdə isə külək enerjisinin əldə edilməsi üçün mövcud olan imkanlar adı sadalanan ərazilərə nisbətən azdır.

İnstitutun mütəxəssisləri hesab edirlər ki, digər zonalarda da potensial var. Amma ilk növbədə Böyük Qafqazın cənub-şərq yamacında yaxşı imkanlar var. Həmin ərazilər də Quba-Xaçmazdan keçməklə Şamaxı, Mərzə, Qobustan tərəfdədir.

Ekspertlərin fikrincə, adalar daxil olmaqla, Xəzərin özü və sahil zonası da külək enerjisi

olan zonalardır. Həmin ərazilərdə çox böyük külək enerjisi ehtiyatları var. Eyni zamanda, Kür-Araz ovalığının bütün ərazilərində, Abşeron, Qobustan və Naxçıvan Muxtar Respublikasında günəş enerjisi əldə etmək üçün yaxşı imkanlar mövcuddur. Burada günəşli günlərin sayının artdığı qənaətinə olan mütəxəssislərin hesablamalarına əsasən, Abşeron, Qobustan və Naxçıvan Muxtar Respublikasında ildə 250-300 günəşli gün olur. Bu isə o deməkdir ki, həmin ərazilərdə ilin əksər vaxtlarında günəş batareyalarından istifadə etmək mümkündür.

Məsələyə münasibət bildirən texnika elmləri doktoru Fəqan Əliyev də hesab edir ki, bu istiqamətdə işlərin sürətləndirilməsinə ehtiyac var: "Azərbaycanın iqlim şəraiti külək və günəş elektrik stansiyaları tikmək üçün tam uyğundur. Ancaq təkə bu amillə kifayətlənmək olmaz. Sözügedən istiqamətdə layihələrin həyata keçirilməsi üçün çox böyük işlər görülməlidir. Doğrudur, bu məsələdə siyasi iradə var. Yəni ölkə prezidenti sərəncamlar imzalayıb, Dövlət Agentliyi yaradılıb və s. Ancaq bütün bunlar o demək deyil ki, biz buna hazırıq. Ortada başqa baryerlər var. O da müvafiq qurumların sözügedən işə necə yanaşmalarıdır. Bunun üçün kiçik və orta sahibkarlığı inkişaf etdirmək, bütün baryerləri aradan qaldırmaq lazımdır.

Ekspert həmçinin bildirir ki, bu sahəni inkişaf etdirmək üçün Azərbaycanda müəyyən stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirilə bilər: "Məsələn, bəzi ölkələrdə alternativ mənbələrdən istifadə edənlərə əlavə pul ödənilir ki, onlar mazut və neft yandırılmasının qarşısını alıblar. Azərbaycan külək mühərriklərinin qurulması üçün gətirilən avadanlıqları gömrük rüsumundan azad edib. Günəş enerjisi ilə bağlı da güzəştlər tətbiq edilə bilər. İnsanlara imkan vermək lazımdır ki, bu qurğulardan istifadə etsinlər. Məsələn, bir qədər baha olan günəş batareyalarını almaq üçün dotasiya verilə bilər. Onda bu enerji növlərini istehsal edib pul qazanmaq istəyənlər tapılacaq."

SEVİNC

(Əvvəli 2-ci səhifədə)

götürmüş, yerlə yeksan etdikləri Xocalıda azərbaycanlıların soyqırımını həyata keçirmişlər. Bu hadisələr zamanı 1 milyon azərbaycanlı öz torpaqlarında məcburi köçkünə çevrilmişdir.

1918-ci ildə imzalanan Batum müqaviləsinə görə, cəmi 9 min kvadratkilometr əraziyə malik Ermənistan 1988-ci ilədək onu 30 min kvadratkilometrə çatdırmış, hazırda işğal etdiyi ərazilərlə birlikdə təqri-

köklərinə toxunulur, xalqımızın üzləşdiyi ədalətsizliklər anladılır. Və ən əsası, fərman imzalandığı ildən 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü kimi dövlət səviyyəsində qeyd edilir.

Ulu öndərin siyasi xəttini layiqincə davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev Azərbaycan xalqının başına gətirilən bütün zorakılıqlara dünya ictimaiyyəti tərəfindən obyektiv siyasi-hüquqi

UNUTMAĞA HAQQIMIZ YOXDUR

bən 45 min kvadratkilometr əzəli Azərbaycan torpaqlarını öz nəzarəti altına almışdır.

1918-ci ilin mart-aprel soyqırımına əsl siyasi-hüquqi qiymət Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən verildi. 1998-ci il martın 26-da imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" fərmanda deyilir: "1918-ci ilin mart ayından etibarən əksinqilabçı ünsürlərlə mübarizə adı altında Bakı Komunası Bakı quberniyasını azərbaycanlılardan təcizləmək niyyəti güdən mənfur plan həyata keçirməyə başladı. Həmin günlərdə ermənilərin törətdikləri cinayətlər Azərbaycan xalqının yaddaşına əbədi həkk olunmuşdur. Minlərlə dinc azərbaycanlı əhali yalnız milli mənsubiyyətinə görə məhv edilmişdir. Ermənilər evlərə od vurmuş, insanları diri-diri yandırmış, milli memarlıq incilərini, məktəbləri, Bakının böyük hissəsini xarabazərliyə çevirmişlər. Azərbaycanlıların soyqırımı Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağda, Zəngəzurda, Naxçıvanda və Azərbaycanın başqa bölgələrində də xüsusi qəddarlıqla həyata keçirilmişdir. Bu ərazilərdə dinc əhali kütləvi surətdə qətlə yetirilmiş, kəndlər dağıdılmış, milli mədəniyyət abidələri məhv edilmişdir."

Fərmanda erməni məkri faktların dili ilə ifşa olunur, xain qonşularımızın Azərbaycana qarşı təcavüzünün tarixi

qiymət verilməsi, cinayətkarların layiqli cəzalarını almaları üçün mümkün hər şeyi edir. Bütün görüşlərində, xarici ölkələrə səfərlərində, çıxışlarında Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı cinayəti törədən erməniləri ifşa edir, dünya ictimaiyyətini erməni riyakarlığına, qəddarlığına son qoymağa çağırır. Möhtərəm prezidentimizin bütün fəaliyyətində olduğu kimi, bu müqəddəs işində də bir qətiyyət, bir inam var: "Xalqımızın vətənpərvərliyi, birliyi və həmrəyliyi, Azərbaycan rəhbərliyinin siyasi iradəsi sayəsində qarşımıza qoyduğumuz bütün məqsədlərə, o cümlədən ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasına, soyqırımı həyata keçirənlərin, insanlar və xalqlar arasında nifaq və düşmənçilik salanların ifşasına nail olacağıq."

Biz qeyri-adi, qeyri-hüquqi heç nə istəmirik. Biz işğal altında olan torpaqlarımızı geri qaytarmaq istəyirik. Biz Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı siyasəti yürüdənlərin beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında ittiham olunmasını istəyirik. Biz haqqın, ədalətin zəfər çalmasını istəyirik.

Dünya isə hələlik quzu libası geymiş qurdun "göz yaşlarına" inanır. Görəsən dünyanın əyilmiş tərəzisi nə vaxtdək erməni kimi qanıqənlərin, qəddarların, hiyləgərlərin xeyrinə işləyəcək? Bilmirəm. Amma bizim də keçənə güzəşt deyən vaxtlarımız daha keçib.

Rasif TAHIROV

Erməni faşistləri Azərbaycan torpaqlarını işğal edərkən nəyin bahasına olursa-olsun şirin su ehtiyatlarını ələ keçirməyə can atıblar. 200 il bundan əvvəl başlayan erməni köçləri birqayda olaraq Azərbaycan su mənbələri ilə zəngin ərazilərində lövbər salıblar. Bu, son nəticədə ona gətirdi ki, hazırda Ermənistanda adambaşına düşən şirin su ehtiyatları Azərbaycanla müqayisədə 3 dəfə çoxdur. Məhz bu rəqəm ermənilərin həm ötən əsrlərdəki köç siyasətində və həm də sonrakı müharibələrdə şirin su hövzələrini hədəfə götürdüklerini sübut edir. Tarixi torpaqlarımızda özünə dövlət quran ermənilərin şirin su ehtiyatlarının bizdən bu qədər artıq olması ciddi və narahatedici məqam kimi nəzərdən keçirilməlidir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin məlumatına görə, hazırda Azərbaycanda yerüstü şirin su ehtiyatları 30-31 kub kilometr təşkil edir ki, bunun da əsas mənbələri çaylar, göllər, su anbarları və buzlaqlardan ibarətdir. Eyni zamanda, şirin su ehtiyatlarının mənbələrinin 70 faizi ölkə hüdudlarından kənardadır. Bunun da ki, təxminən 20 kub kilometr transsərhəd, 10 kub kilometr isə yerli çayların hesabına

ERMƏNİSTANIN SU SAVAŞI

formalaşır. Respublikanın istifadəyə yararlı yeraltı sularının illik istismar ehtiyatları isə 9 milyard kubmetrə yaxındır. Statistik göstəricilərdən də göründüyü kimi, ölkəmizin su təminatında xarici mənbələrdən olan çayların rolu böyükdür.

Erməni işğalında ən çox xatırladığımız rəqəm torpaqlarımızın 20 faizinin zəbt edilməsidir. Amma daha vacib bir fakt da ondan ibarətdir ki, bu gün erməni faşistləri şirin su ehtiyatlarımızın daha böyük qisminə - yarıdan çoxuna sahib çıxıblar. Bircə o faktı qeyd edək ki, indiki Ermənistanın şirin su ehtiyatlarının 80 faizini Göyçə gölü təşkil edir.

Erməni faşistlərinin sonuncu təcavüzündən üzü bəri işğal edilən torpaqlarımızda Azərbaycana, onun təbiətinə və təbii nemətlərinə fasiləsiz divan tutulur. Ölkə ərazisinin 20 faizini təşkil edən bu torpaqlarda su anbarları, çaylar, göllər və bulaqlar, həmçinin rayon, qəsəbə və kəndlərə çəkilmiş 5587 km uzunluğunda içməli su xətləri düşmənlər tərəfindən dağıdılıb məhv edilib. Altı rayonun 100 min hektara yaxın əkin sa-

həsini su ilə təmin edən Sərsəng su anbarı işğal altında olmaqla yanaşı, baxımsızlıqdan tam qəzalılıq və yararsız vəziyyətə düşmüşdür. Bundan əlavə, Xaçınçay, Qanlıgöl, Arpaçay, Ağdamkənd su anbarı və onlarla su deposu ermənilərin nəzarəti altındadır. Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində tək-cə su anbarları deyil, ekoloji əhəmiyyətə malik olan Böyük Alagöl, Kiçik Alagöl, Zalxağöl, Qaragöl və Canlıgöl kimi şirin

su ehtiyatlarından ibarət kiçik göllərin də bu gün hansı vəziyyətdə olduqları məlum deyil. Müalicəvi əhəmiyyətə malik olan və Azərbaycanın mineral sularının ümumi geoloji ehtiyatlarının 40 faizini təşkil edən mineral su bulaqları vəhşicəsinə dağılır. Kəlbəcərdə Yuxarı İstisu, Aşağı İstisu, Keşdək, Qarasu, Tutxun, Mozçay, Qotuqlu su yataqları, Laçında Minkənd, Şuşada Turşsu, İsa bulağı, Qubadlıda,

Zəngilanda, Cəbrayılada ermənilər tərəfindən insafsızcasına istismar edilən neçə-neçə bulaqların adlarını çəkmək olar.

Onu da nəzərə almalıyıq ki, ermənilər bu günün özündə belə, ərazilərindən Azərbaycana axan çayların istiqamətini dəyişmək üçün ciddi iş aparırlar. Bununla kifayətlənməyərək Tərtərçay, Xaçınçay, Köndələnçay, Bazarçay, Həkəri, Bəsitçay, Qarqarçay, Çaylaçay, Oxçuçay vasitəsilə Azərbaycana ərazilərindən çirkli suların savayı, zəhərli maddələr axıdırlar. Kür çayına Ermənistandan qovuşan kiçik çayların və Arazın sularını ermənilər müxtəlif tullantılarla çirkəndirərək bir çox parametrlərə görə onları insan həyatı üçün təhlükəli həddə çatdırırlar. Ən pisi də odur ki, işğalçı dövlətdə təbii su mənbələrinin çirkəndirilməsi planlı və düşünülmüş şəkildə həyata keçirilir. Bu fakt dəfələrlə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin keçirdiyi monitorinqlərdə öz təsdiqini tapmışdır. Bununla erməni tərəfi dildə atəşkəsdən danışsa da, reallıqda dünyəvi dəyərlərə məhəl qoymadan Azərbaycana qarşı istənilən üsullarla müharibə aparmaqdan çəkinmir.

Elnur HADIYEV

121 MİQRANT XİLAS EDİLİB

İtaliya sahil mühafizəsi Siciliya boğazından keçərək Afrikanın şimalından Avropaya üz tutan 121 miqrantı xilas etmişdir. Yerli KİV-in verdiyi xəbərə görə, gəminin qəzaya uğraması nəticəsində azı 10 miqrant həlak olmuşdur.

Son günlər İtaliya xilas etmə xidmətləri 940 nəfərdən çox adamı, o cümlədən 30 uşaq və 50 qadını xilas etmişdir. Apennin yarımadasına qeyri-leqal miqrant axını isə davam edir. Hər gün Afrikadan gəlmiş yüzlərlə miqrant qayıqla Aralıq dənizindən keçib İtaliyaya çıxmaq istəyir. Cari ilin əvvəlindən bəri İtaliya sahilinə 7 min nəfərdən çox miqrant gəlmişdir.

HƏLAK OLANLARIN 19-U QADINDIR

Myanmanın qərb sahillərində sərnəşin gəmi qəzaya uğrayıb. "Agence France Press"-in verdiyi məlumata görə, gəmi qəzası nəticəsində 21 nəfər həlak olub, 26 nəfər isə itkin düşüb.

Hadisə axşam vaxtı baş verib. "Aing Takon" sərnəşin gəmi 200 nəfərdən çox sərnəşini Çahupyu (Kyaoknyu) şəhərindən Raxayn ştatının paytaxtı Situe şəhərinə aparırmış.

Polis əməkdaşının bildirdiyinə görə, sərnəşin gəminin qəzaya uğraması nəticəsində 167 nəfər xilas edilib, 26 nəfər isə itkin düşüb. Qəza nəticəsində 21 nəfər həlak olub ki, onların ikisi kişi, 19-u isə qadın olub.

BƏRƏNİ DƏNİZİN DİBİNDƏN ÇIXARACAQLAR

Cənubi Koreyadan olan mütəxəssislərin fikrincə, 2014-cü ildə batmış "Sevol" bərəsini indi dənizin dibindən çıxarmaq mümkündür. Bu əməliyyatı gəminin korpusunu kəsmədən yerinə yetirmək istəyirlər. Bərənin qaldırılması itkin düşmüş sərnəşinlərin axtarışı üzrə işlərin davam etdirilməsinə imkan verəcək.

Ekspertlər güman edirlər ki, "Sevol"-un qaldırılması üzrə əməliyyat bir ilə yaxın davam edəcək və təqribən 90 milyon dollara başa gələcək.

Xatırladaq ki, "Sevol" sərnəşin bərəsi keçən il aprelin 16-da batıb. 295 nəfər, o cümlədən 250 məktəbli və tələbə faciənin qurbanına çevrilib. Faciə zamanı gəminin bortunda 476 nəfər olub. Doqquz nəfərin cəsədi indiyədək aşkar edilməyib.

GƏMİ QƏZASI

"Reuters"-in yerli polisə istinadən verdiyi məlumata görə, Banqladeşdə gəminin qəzaya uğraması nəticəsində 66 nəfər həlak olub.

Hadisə Padma çayında baş verib. Sərnəşinlə dolu gəmi Daulettidən Paturiyaya gedərkən digər gəmi ilə toqquşub və sərnəşin gəmiyə çevrilib.

Sərnəşin gəmisində 150 nəfər olub. 50 sərnəşin xilas ola bilib. Digərlərinin axtarışı davam etdirilir. Həlak olanların əksəriyyəti isə qadınlar və uşaqlar olub. 43 cəsəd çaydan çıxarılıb. 23 cəsəd isə çevrilmiş gəminin içində qalıb.

Hakimiyyət orqanları hadisə ilə bağlı araşdırma aparmağa başlayıblar. Sərnəşin gəmiyini vuran digər gəminin kapitanı və iki heyət üzvü həbs edilib.

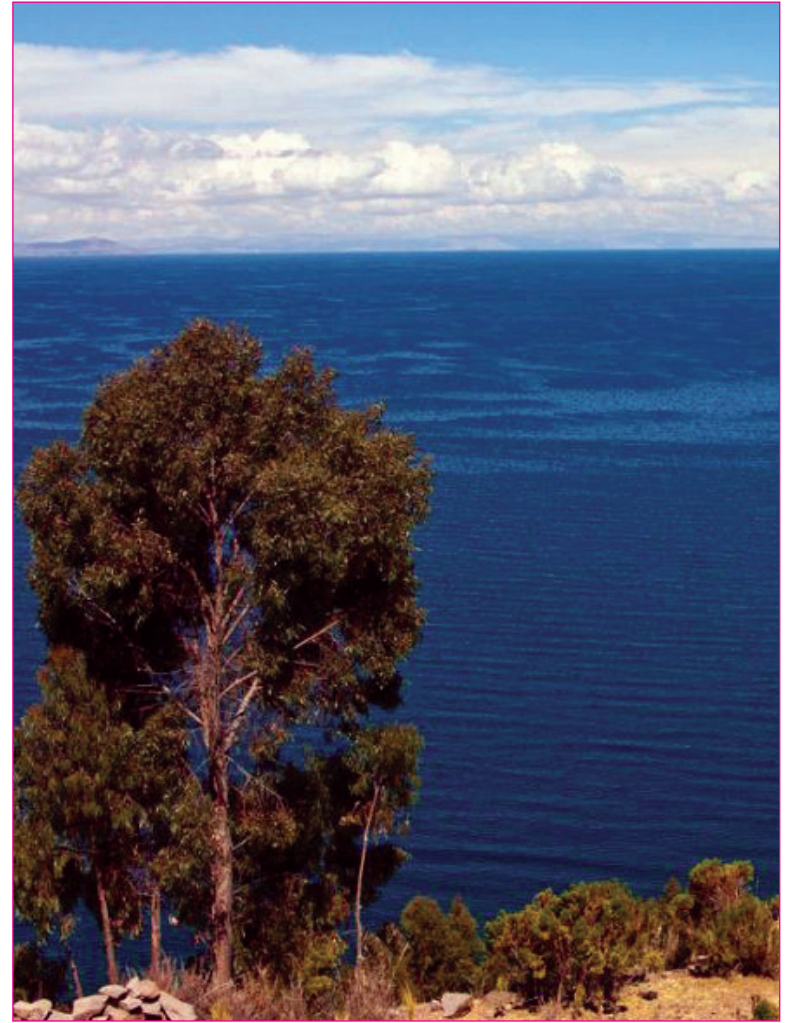
Qeyd edək ki, 200 çayın axdığı Banqladeş ərazisində gəmi qəzaları tez-tez baş verir. Ekspertlərin fikrincə, gəmi qəzalarının baş verməsinə əsas səbəb su nəqliyyatının həddən artıq yüklənməsi və texniki təhlükəsizlik qaydalarına riayət edilməməsidir.

ÜÇ SƏRNƏŞİN SAHİLƏ ÇIXA BİLSƏ DƏ...

Fevralın 27-də Makao sahillərində sərnəşin bərəsi aşmış, nəticədə 15 nəfər itkin düşmüşdür. Gəminin sərnəşinlərindən üçü üzərək sahilə çıxmış, biri isə xilas edilmişdir.

Yerli KİV xəbər verir ki, bərənin göyertəsində kapitan və iki heyət üzvündən əlavə, 16 sərnəşin, güman ki, qeyri-leqal mühacirlər olmuşlar. Aşmış gəmini sahilə çıxarmaq mümkün olmuşdur. Amma güclü külək axtarış-xilas etmə işlərinə mane olmuşdur.

Makao Çinin tərkibində xüsusi inzibati rayon statusuna malik muxtar ərazidir. Çin vətəndaşları bu əraziyə keçmək üçün xüsusi icazə alma-lıdırlar.

DAŞINMAZ ƏMLAKIN ALQI-SATQISI ZAMANI VERGİNİN TƏTBİQİ

Vergi Məcəlləsinin 96.1-ci maddəsinə əsasən, rezidentlərin gəlirləri üzrə vergitutma obyektinə vergi ili üçün rezidentlərin bütün gəliri ilə həmin dövr üçün Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən gəlirdən çıxılan məbləğ arasındakı fərqdən ibarət olan vergiyə cəlb edilən gəlirdir. Vergi Məcəlləsinin 99.2.1-ci maddəsinə görə, sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin təqdim edilməsindən gəlir sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirə aiddir. Həmçinin, Məcəllənin 99.3.6-cı maddəsinə uyğun olaraq, fiziki şəxslər tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunmayan aktivlərin təqdim edilməsindən gəlir qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirə aiddir.

Vergi Məcəlləsinin 101.2-ci maddəsinə əsasən isə fiziki şəxslərin qeyri-sahibkarlıq fəaliyyəti üzrə illik gəlirinin 30000 manatadək olan hissəsindən 14 faiz, 30000 manatdan çox olduqda 4200 manat və 3000 manatdan çox olan məbləğin 25 faiz dərəcəsi ilə vergi tutulur. Hüquqi şəxs yaradılmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin vergiyə cəlb edilən gəlirlərindən isə 20 faiz dərəcə ilə vergi tutulur.

ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatların həcmi 120 000 manat və ondan az olan şəxslər sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olmaq hüququna malikdirlər. Əgər daşınmaz əmlakın alqı-satqısı zamanı da ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatların həcmi 120 000 manat və ondan azdırsa, həmin şəxslər sadələşdirilmiş vergi üzrə ödənişləri həyata keçirəcəklər.

Fiziki şəxs sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilməyən və 3 ildən az müddətə əsas yaşayış yeri olan və ya hər hansı müddət nəzərə alınmadan əsas yaşayış yeri olmayan digər mənzilin

Vergi Məcəlləsinin 102.1.9-cu maddəsində göstərilib ki, vergi ödəyicisinin azı 3 il ərzində əsas yaşayış yeri olduğu daşınmaz əmlakının təqdim edilməsindən gəliri fiziki şəxslərin gəlir vergisindən azaddır. Bu halda, əsas yaşayış yeri dedikdə, şəxsin qeydiyyatda olduğu ünvanın asılı olmayaraq, "Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilən daimi və ya daha çox yaşadığı yer başa düşülür.

Vergi Məcəlləsinə əsasən, sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 120 000 manatdan artıq olan şəxslər (Vergi Məcəlləsinin 218.1.1.1-ci və 218.1.1.3-cü maddələrində göstərilənlər istisna olmaqla) Məcəllənin 157.3.1-ci maddəsində göstərilən tarixdən 10 gün ərzində ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata dair ərizə verməyə borcludurlar.

Bir əqd və ya müqavilə üzrə əməliyyatın ümumi dəyəri 120 000 manatdan artıq olduqda, bu əməliyyat ƏDV tutulan əməliyyat sayılır və həmin əməliyyatı həyata keçirən şəxs əməliyyatın aparıldığı gündə ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata dair ərizə verməyə borcludur.

Vergi Məcəlləsinin 218.1-ci maddəsinə əsasən, Məcəllənin XI fəslinin müddəaları nəzərə alınmaqla, ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyata alınmamış və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən

təqdim edilməsindən əldə edilən məbləğdən onun alışı qiymətini və bu yaşayış sahəsi ilə bağlı çəkilmiş müvafiq sənədlərlə təsdiq edilən xərcləri çıxıldıqdan sonra qalan məbləğdən Vergi Məcəlləsinin 101.2-ci maddəsinə uyğun olaraq gəlir vergisi hesablayıb dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

Qeyri-yaşayış sahəsi hesab olunan daşınmaz əmlak və ya sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilmiş mənzil 120 000 manatdan aşağı qiymətə təqdim edildiyi halda, əldə olunan gəlir (hasilat) vergi ödəyicisinin tətbiq etdiyi vergitutma sistemə (sadələşdirilmiş və ya gəlir vergisi) uyğun olaraq müvafiq vergilərə cəlb edilir. Fiziki şəxsin digər sahibkarlıq fəaliyyətindən də gəlirləri olduğu halda, həmin gəlirlərin ümumi həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 120 000 manatdan artıq olarsa, növbəti ayın birinci günündən ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata alınır. Qeyri-yaşayış sahəsi hesab olunan daşınmaz əmlak və ya sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilmiş mənzil 120 000 manatdan artıq qiymətə təqdim edilərsə, fiziki şəxs hər iki halda alqı-satqı əməliyyatının aparıldığı tarixədək ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata dair ərizə verməyə borcludur. Bu zaman həmin daşınmaz əmlakların təqdim edilməsindən əldə olunan məbləğlər müvafiq olaraq ƏDV-yə və gəlir vergisinə (təsdiqedicisi sənədlər əsasında həmin daşınmaz əmlaklarla bağlı xərclər nəzərə alınmaqla) cəlb edilir.

İnsanın gündəlik həyatda qarşılaşdığı maddi və mənavi problemlər qarşısında acizliyi və ya gözlənilməyən, gücü çatmayan gərginlikləri yaşaması onun daxili tarazlığının pozulmasına - stresin yaranmasına səbəb olur. Belə hallarda insan hər hansı bir vəziyyətdən çıxış yolu tapmaqda acizlik çəkir və nəticədə səhhətində ciddi problemlərlə üzləşir. Stress bəzən özündən asılı olmayan səbəblər üzündən də yaranır. Məsələn, müharibə şəraitində yaşayan, faciə ilə üzləşən insanlar yaşından asılı olmayaraq stresin ağır forması ilə üzləşirlər. Yaşadıqları faciələr, başlarına gələn müsibətlər daim onların yaddaşında canlanacaq və ömürləri boyu onlara əzab verəcək, incidəcək.

Stresin nisbətən yüngül, "həzm olunan" formaları işdə və ya ailədə yaranan çətinliklərlə bağlı da meydana çıxır. Bəzən yaşından asılı olmayaraq uşaqlar da heç kimə aç bilmədikləri problemləri ilə stresə məruz qala bilərlər. Saatlarla qəddar süjetli filmlərə tamaşa etmək, internetdən aralanmamaq stresə keçən nevroz xəstəliyinin yaranmasına səbəb olur.

STRESƏ NƏCƏ QALIB GƏLMƏLİ?

Hadisələr nəzarətdən çıxdanda, vəziyyət idarə olunmayan insan buraxdığı səhvlərin əsirinə çevrilir, çıxış yolunu axtarıb tapmaqda acizlik çəkir. Bu vəziyyətdə insanın ruhu fiziki bədənə sığışmır, rahatlığını itirir, onu öz mənəsinə boğan çətinliklərin quluna çevrilir. Bunun arxasınca insult, infarkt

və ya ciddi əsəb pozuntuları ilə müşayiət olunan digər xəstəliklər yaranır. Eyni zamanda, unutmayaq ki, müasir dünyada baş verən global ekoloji fəlakətlər və iqtisadi tənəzzül də insanların sağlq durumuna mənfi təsir edir. Əlbəttə, belə hallarda həkimə müraciət etmək, yaranmış problemləri vaxtında aradan qaldırmaq lazımdır.

Lakin hər bir insan yaşından, vəzifəsindən və ictimai mövqeyindən asılı olmayaraq streslə bağlı ümumi biliklərdən faydalanmalı, çətinlikləri sərbəst aşmağa qadir olmalıdır. Bəziləri hər hansı problem baş verən kimi, əl-ayağa düşür, narahat olur ki, görün bu nədən baş verir. Əslində, vəziyyəti araşdıranda görəcəksiniz ki, çətinliyin səbəbi buraxdığımız səhvlərlə bağlıdır. İnsanın birinci vəzifəsi maneələri aşmaq, çətinlikləri dəf etməkdir. İslam fəlsəfəsində ən dəyərli məqamlardan biri insanın dünyada əsas missiyasının bütün fəlsəfələrdən və dinlərdən fərqli izahı ilə bağlıdır.

Dünya bizim üçün əyləncə kimi yaradılmayıb və hər bir fərd aktiv həyat mövqeyindən çıxış etməli, çalışmalıdır: "Biz sizi yaratdıq və çəkə bildiyiniz qədər yüklə yüklədik."

Həyatınızda nə baş verirsə-versin, nə olursa-olsun, buna bəla kimi, sizə çəkə bildiyinizdən artıq yüklənən cəza kimi qəbul etmək olmaz. Ən çətin məqamda belə gülümsəməyi bacarmaq və heç olmasa özünü "Mən bu sınaqlardan uğurla keçməliyəm" deməyiniz və bir də buna inanmağınız vacibdir.

Çalışın ki, ruhunuzla ətrafınız arasında harmoniya yaradasınız. Evinizə, ailənizə, vətəninizə, insanlara sevgi bəsləyin. Biz bir-birimizə arxalananda, güvənəndə və bu birliyi içimizdə, əməlimizdə yaşadanda güclü oluruq. Ailədə çəkişmələr olanda, kollektivdə ümumi maraqlar qrup maraqları qarşısında dəyərdən düşəndə və nəhayət, insan özü konkret məqamda hansı dəqiq addımları atacağını bilməyəndə stress qalib gələ bilər. Ona görə də daim yaxşılıqlara can atmaq, əsəbləri və ətrafla ünsiyyəti qorumaq vacibdir. Düzgün qidanın seçilməsi, vacib məqamlarda dietin gözlənilməsi də stresin qarşısını müəyyən qədər alır. Artıq çəki də insanı aciz salır, iradəsini zəiflədir, bir çox xəstəliklərin baş qaldırılmasına səbəb olur. Maşın yollarından uzaqda, təmiz havada, gözəl parklarda və yaşıllıqlar içində gəzinti, dənizdə və ya hovuzda üzmək əsəblərə toxtaqlıq gətirir, orqanizmdə maddələr mübadiləsinin düzgün getməsinə kömək edir.

Sağlam bədəndə sağlam ruh olar. Onda yaranmış çətinliklərin mahiyyətini və mənbəyini düzgün qiymətləndirməyi, çıxış yollarını asanlıqla tapmağı və sinirləri vaxtında sakitləşdirməyi bacarırsan. Bir də gərək heç kimin pisliyini istəməyəsən. Xəbislikdən uzaq olasan. Yaxşılıqlar etmək və başqalarına da yaxşılıqlar arzulamamaq, kin-küdurət bəsləməmək, hər çətinlikdə düşməni axtarmamaq da stresləri özünüzdən uzaq etməkdə sizə yardımçı ola bilər.

B. İMANQULİYEV

Bizim yubilyar

ÜRƏK HƏMİN ÜRƏKDIR

70 yaşı olduğuna inanmaq çətindir. Təkcə ona görə yox ki, yaşından cavan görünür. Həm də ona görə ki, köksündəki ürək gənclik illərində olduğu kimi, bu gün də min arzu ilə döyünür. Yəqin söhbətin kimdən getdiyi sizin üçün də maraqlıdır. "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin İstehsalat Xidmətləri İdarəsi Texniki istehsalat şöbəsinin mühəndisi Ramiz Hüseynovu tanıyanlar dediklərimizlə çox güman ki, razılaşarlar.

Ramiz Bəşir oğlu Hüseynov 1945-ci il aprelin 10-da Bərdə rayonunda dünyaya göz açıb. Orta məktəbi bitirdikdən sonra keçmiş Azərbaycan Dövlət Politeknik İnstitutu mexanika fakültəsinin gündüz şöbəsinə daxil olub. O illərin qanunlarına görə, ali məktəbə qəbul olunduqdan sonra 1,5 il istehsalatda çalışmalı olub. Bakı Şəhər Baş Tikinti İdarəsinin nəzdindəki Nəqliyyat idarəsində çilingər işləyib. Sonra ali məktəbdə təhsilini davam etdirib. İnstitutu bitirən Ramiz Hüseynovun təyinatını Özbəkistanın Andican şəhərindəki Layihə institutuna verirlər. Burada mühəndis-konstruktor kimi fəaliyyət göstərir. Təyinat yerindən ordu sıralarına çağırılır. Hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra isə dogma respublikamıza qayıdır. Azərbaycan Xəzər Dəniz Nəqliyyatı Tikinti Trestinin nəzdindəki Nəqliyyat üzrə təmir praktik bazasında usta, sahə rəisi, texniki şöbənin rəisi, baş mühəndis, Nəqliyyat idarəsinin rəisi, Maşın və mexanizmlər idarəsinin rəisi vəzifələrində çalışır. 1990-cı ildə Gəmiçiliyin Tikinti-Quraşdırma İdarəsində maşın və mexanizmlər üzrə sahə rəisi vəzifəsinə təyin olunur. "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti yaranandan sonra isə İXİ-nin Texniki istehsalat şöbəsində mühəndis işləyir. Harda və hansı vəzifədə çalışmadığından asılı olmayaraq, həmişə işə vicdanla yanaşmış, çiyinə düşən vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlmiş, əməksevərliyi, intizamı ilə başqalarına nümunə olub. 52 il əvvəl də belə idi, bugün də belədir.

Asudə vaxtlarında Bakının küçələrində gəzməyi, şəhərin gözəlliyini seyr etməyi çox xoşlayır. Axı paytaxtın gözoxşayan bir çox binalarında əllərinin izi var. Hər dəfə onların yanından keçəndə sinəsi qanuni iftixar hissi ilə dolur, ömrünün mənasız keçmədiyinə sevinir.

Yubileyə bağlı təbrikləri eşitmək nə qədər xoş olsa da, yetmiş yaşına özü də inanmaq istəmir. Necə inansın? Ürək yenə o ürəkdir, həvəs yenə o həvəs.

Arzu edirik ki, yubilyarımız yüz yaşında da beləcə gümrəh olsun. Yüz yaşında da sinəsi arzularına darlıq etsin.

Tahir DADAŞOV

İnsanın həyatında idmanın faydası danılmazdır. İdman sağlamlıq deməkdir, sağlam bədəndə isə sağlam ruh olar. İdman gənclərin mənəvi tərbiyəsində də müstəsna rol oynayır. İdmanda qazanılan uğurlar, bayrağımızın yüksəklərə qaldırılmasının qururu gənc nəslin vətən sevgisini, özünə inamını artırır.

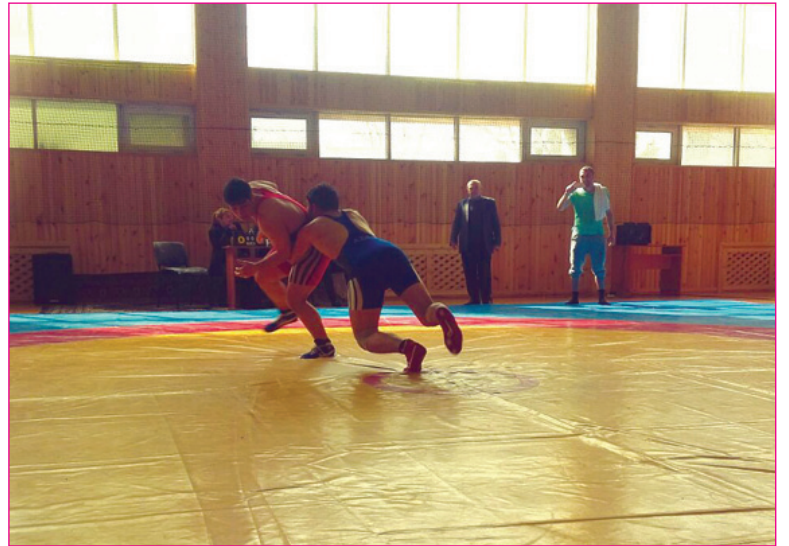
Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasında təhsil alan gənclər də yaxşı oxumaqla yanaşı, idmana böyük maraqla gəlməyə çalışırlar. Gələcəyin dənizçiləri iştirak etdikləri müxtəlif beynəlxalq turnir və yarışlarda akademiyanı layiqincə təmsil edirlər.

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının tələbələri Novruz bayramı münasibətilə ali təhsil müəssisələri tələbələrinin XII Respublika universiadasında da uğurla çıxış etmişlər. 191^A qrupun tələbəsi Emin Əzizov sərbəst gülüş, 181^A qrupun tələbəsi Vüsal Ağazadə isə yunan-roma gülüşü yarışlarında ikinci yeri tutmuşlar. 361^A qrupun tələbəsi Kamran İsmayilov və 213^A qrupun tələbəsi İxtiyar Ramazanov isə cüdo yarışlarında fərqlənmişlər. Hər ikisi üçüncü yerə layiq görülmüşdür.

ADDA-da fakültələrarası futbol yarışları da maraqlı və gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçmişdir. Daha yaxşı oyun nümayiş etdirən "Elektrik mühəndisliyi" fakültəsinin komandası birinci yeri tutmuşdur. "Dəniz texnikası və texnologiyası" fakültəsinin futbolçuları ikinci yerə çıxmış, "Nəqliyyatda daşıma və idarəetmənin təşkili mühəndisliyi" fakültəsinin komandası isə üçüncü yerlə kifayətlənmişdir.

Rəşid MƏHƏRRƏMOV,
Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının baş müəllimi

AKADEMIYANI LAYIQINCƏ TƏMSİL EDİRLƏR

Son zamanlar mətbuatda dan biri - insanın daxili bioloji saatları haqqında tez-tez yeni fərziyələr irəli sürülür. Və bu problemə oxucuların marağı getdikcə artır. Elə buna görə də bəzi alimlərin ehtimalına əsaslanaraq günün hər saatin da orqanizmin vəziyyətinə dair məlumat verən yazını sizə təqdim edirik.

Gecə saat 1. Adamların əksəriyyəti bütün yuxu fazasından keçərək artıq üç saatdır ki, yatır. Bu zaman onlarda yüngül yuxu fazası baş verir. Və adam asanlıqla ayıla bilər. Məhz bu vaxt biz ağırlıqlara qarşı daha həssas oluruq.

Gecə saat 2. Qara ciyərdən savayı, bədənin orqanlarının çoxu qənaətlə işləyir. Bu sakit dəqiqələrdə qara ciyər insan üçün zəruri maddələri, hər şeydən əvvəl, orqanizmdən bütün zəhərləri uzaqlaşdıran maddələri intensiv surətdə ifraz edir. Əgər bu zaman yatmırsınızsa, qəhvə, çay, xüsusilə spirtli içkilər qəbul etmək məsləhət görülmür, hamısından yaxşı bir stəkan su və ya süd için.

Gecə saat 3. Bədən dincəlidir, fiziki cəhətdən tamam əldən düşmüşdür. Əgər gümrəhləşmə istəyirsinizsə, çalışın fikrinizi dağıtmayın, onu tamamlanmalı işin üzərində cəmləşdirin. Bu zaman bizdə ən aşağı təzyiqlik, ən yavaş nəbz və tənəffüs olur.

Gecə saat 4. Təzyiqlik daha da aşağıdır, beyin qanla az təchiz edilir. Bu saatda ölüm halı daha çox baş verir. Bədən

DAXİLİ SAATLAR

isə az "dövriyyədə" "işləyir", ancaq eşitmə güclənir. Ən kiçik səs-küydən ayılır.

Gecə saat 5. Böyrəklər sakitdir, heç bir şey ifraz etmir. Artıq bir neçə yuxu fazası dəyişmişik: yüngül yuxu və yuxugörmə fazası, yuxugörmədən dərin yuxu fazası.

Gecə saat 6. Təzyiqlik yüksəlir, ürək daha tez döyünür, qan venalara axır. Əgər artıq yatmaq istəsək də, bədənimiz oyanır.

Gecə saat 7. İnsan bədəninin immunoloji müdafiəsi xüsusilə güclüdür. Kim həmin saatda viruslar və bakteriyalarla mübarizəyə girişsə, qalib gəlməyə daha çox imkanı var.

Səhər saat 8. Bədən dincəlməmiş, qara ciyər orqanizmdəki zəhərli maddələri bütövlüklə kənar etmişdir. Bu zaman əsla alkoqol qəbul etmək olmaz - qara ciyəre böyük ağırlıq düşür.

Səhər saat 9. Psixi fəallıq artır, ağırlıqlara həssaslıq azalır. Ürək bütün gücü ilə işləyir.

Gündüz saat 10. Fəallıq artır. Biz ən yaxşı "idman" formasındayıq. Dağıdağ üstə qoymaq olar. Belə ruh yüksəkliyi nahara qədər davam edir, hər hansı işin öhdəsindən gələ bilirik. Kimsə bu zaman bir fincan qəhvə içir, yaxud dostları ilə boş-boşuna laqırtı vurur,

yerini sonra doldurmaq çətin olan işgüzarlığına divan tutur.

Saat 11. Ürək psixi fəallığımızla ritmik harmoniyada işləməkdə davam edir. Böyük ağırlıq hiss edilmir.

Saat 12. Bütün qüvvələrin səfərbərlik dəqiqələri başlanır. İndi çoxlu yemək qəbul etməyə dəyməz - yaxşısı budur, nahar bir saat sonraya keçirilsin.

Saat 13. Qara ciyər dincəlidir, qana bir qədər qlikogen daxil olur. Gündüz fəallığının birinci dövrü keçir, hələ qarşıda çox iş olmasına baxmayaraq yorğunluq hiss edilir. İstirahət lazımdır.

Saat 14. Bu, 24 saatda ən alçaq nöqtədir. Reaksiyalar zəifləyir.

Saat 15. Yenidən yaxşılaşma baş verir. Hissiyat orqanları xüsusən, iybilmə və zövq son həddə qədər kəskinləşir. Harınlar yemək stolunun arxasına bu vaxt keçirlər Biz yenidən normal vəziyyətə düşürük.

Saat 16. Qanda şəkərin səviyyəsi artır. Bəzi həkimlər bu prosesi nahardan sonrakı diabet adlandırırırlar. Normadan bu cür kənara çıxmaq hər hansı xəstəlik barədə signal deyil, ilkin canlanmadan sonra şəkər yenidən aşağı düşür.

Saat 17. Məhsuldarlıq yenə yüksəkdir. İdmançılar ikiqat səylə məşq edirlər.

Saat 18. Adamlarda fiziki ağırlıq hissetmə qabiliyyəti yenidən azalır. Daha çox hərəkət etmək arzusu artır. Psixi gümrəhlilik tədricən azalır.

Saat 19. Qan təzyiqlik artır, psixi sabitlik azalır. Əsəbiyyət, boş şey üstə mübahisə edə bilirik. İndi allergiya xəstəliyinə tutulmuş adamlar üçün pis vaxtdır. Baş ağrıları başlayır.

Saat 20. Bu saatda çəkiniz maksimuma çatır, reaksiyalar heyvət ediləcək dərəcədə tezələnir. Sürücülər ən yaxşı formada olurlar, qəza demək olar ki, baş vermir.

Saat 21. Psixi vəziyyət normaldır. Bu vaxt tələbələrə və aktyorlara mətni və ya rolu yadda saxlamaq üçün çox əlverişlidir. Axşam yaddaşı kəskinləşir. Gündüz mümkün olmayan çox şey yadda qalır.

Saat 22. Qan ağ qan cisimləri ilə doludur. Bu vaxt leykositlər bir kubsantimetrdə 5-8 min əvəzinə 12 minə çatır. Bədənin hərərəti aşağı düşür.

Saat 23. Artıq bədənimiz istirahətə hazırlaşır, hüceyrələrin bərpası işi davam edir.

Saat 24. Günün sonuncu saati. Əgər saat 22-də yatmışıqsanız, deməli, yuxugörmə vaxtı çatmışdır. Təkcə bədən yox, beyin də lazım olmayan nə varsa, heç birini qəbul etmir. Gün sona çatır.

M. FİLONOV,
"Nedelya"

Dilimizə çevirdi: Rasif TAHİROV

Rusca-İngiliscə-Azərbaycanca dənizçilik terminlərinin izahlı lüğəti

(Əvvəli ötən nömrələrimizdə)

Капитанская почта

Пересылка с капитаном судна из порта погрузки в порт выгрузки документов для вручения получателю или портовым властям.

Карантинный надзор

Комплекс санитарно-охранных мероприятий по предотвращению завоза в страну из-за границы эпидемических заболеваний и сельскохозяйственных вредителей. Карантинный надзор осуществляется путем карантинного досмотра транспортных средств и грузов, прибывающих в страну. Импортные грузы растительного и животного происхождения должны иметь ветеринарные и санитарные свидетельства, выдаваемые органами карантинного надзора страны-экспортера.

Карго

Общее обозначение перевозимого на судне внешнеторгового груза, применяемое в тех случаях, когда не указывается точное его наименование. В этом смысле термин «карго» имеет одинаковое значение в документации, относящейся к операциям купли-продажи, морской перевозки и страхования грузов.

Карготрасер

Документ, составляемый брокером. Отражает недостатки или излишки груза. Брокер посылает копии карготрасера во все порты выгрузки, судовладельцу и капитану судна. В портах выгрузки брокеры проверяют данные, указанные в карготрасере, и, подписав одну копию, посылают ее отправителю карготрасера.

Качество и количество неизвестны

Оговорка в коносаменте, которая используется в случае освобождения перевозчика от ответственности за качество и количество груза, указанного в коносаменте.

Кларирование

Оформление всех формальностей и операций, необходимых для получения разрешения на вход судна в порт и выход из него (оформление документов, связанных с выполнением таможенных, санитарных и других операций, уплатой портовых сборов и т.д.)

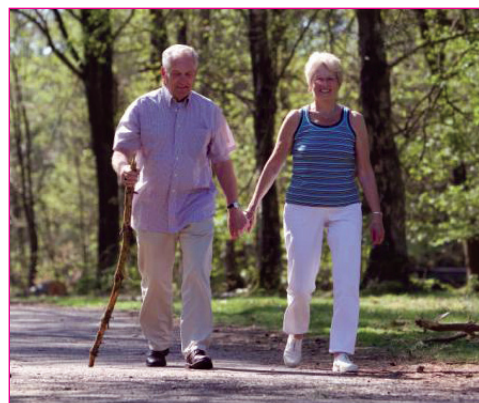
Клиренс

Разрешение таможи на выход судна из порта, которое подтверждает, что положенный груз выгружен и все таможенные формальности выполнены судовой администрацией.

UZUNÖMÜRLÜLÜYÜN QIZIL QAYDALARI

Şərqlilərin uzunömürlü olması dəniz faktıdır. Şərq təbabəti uzunömürlü olmaq üçün 10 qızıl qaydaya riayət etməyi tövsiyə edir.

Hər qıda qəbulundan sonra 100 addımlıq məsafə qət edin.

CAPTAIN'S MAIL

Yükalanlara və ya liman hakimiyyət orqanlarına təqdim edilmək üçün sənədlərin yükləmə limanından boşaltma limanına gəmi kapitani ilə göndərilməsi.

Karantin nəzarəti

Ölkəyə xaricdən yoluxucu xəstəliklərin və kənd təsərrüfatı ziyanvericilərinin gətirilməsinin qarşısını almaq üçün kompleks sanitariya-mühafizə tədbirləri. Karantin nəzarəti ölkəyə gələn nəqliyyat vasitələrinin və gətirilən yüklərin karantin yoxlanması ilə həyata keçirilir. Bitki və heyvani mənşəli idxal malları ixracatçı ölkənin karantin nəzarəti orqanlarının verdikləri bəyətlik və sanitariya şəhadətnamələrinə malik olmalıdır.

Karqo

Gəmidə daşınan xarici ticarət yükünün adının dəqiq göstərilmədiyi hallarda, yükə münasibətdə tətbiq edilən ümumi ifadə. Bu mənada «karqo» termini alqı-satqı əməliyyatlarına, yüklərin dənizlə daşınmasına və sığortalanmasına dair sənədlərdə eyni əhəmiyyətə malikdir.

Karqotraser

Brokerin tərtib etdiyi sənəd. Yükün əksikliyi və ya artıqlığı əks etdirir. Broker karqotraserin surətlərini yükün boşaldılacağı bütün limanlara, gəmi sahibinə və gəminin kapitaniyə göndərir. Boşaltma limanlarında brokerlər karqotraserdə göstərilmiş məlumatları yoxlayır və surətin birini imzalayıb, onu karqotraseri göndərənə yollayırlar.

Keyfiyyət və kəmiyyət naməlumdur

Konosamentdə qeyd-şərt, yükün konosamentdə qeyd edilən keyfiyyət və kəmiyyətinə görə daşıyıcının məsuliyyətdən azad olunduğu halda istifadə edilir.

Rəsmiləşdirmə

Gəminin limana daxil olmasına və oradan yola düşməsinə icazənin alınması üçün lazım olan bütün rəsmiyyətçiliklərin və əməliyyatların (gömrük, sanitariya və digər əməliyyatların yerinə yetirilməsi, liman rüsumlarının ödənilməsi və s. ilə bağlı sənədlərin tərtibi) rəsmiləşdirilməsi.

Klirens

Gəminin limandan çıxmasına gömrük icazəsi, bu icazə şərtləşdirilmiş yükün boşaldıldığı və gəmi rəhbərliyi tərəfindən bütün gömrük rəsmiyyətçiliklərinin yerinə yetirildiyini təsdiqləyir.

Heç vaxt şərab içməyin. Yalnız bitkilərlə qidalanın və bitki mənşəli yağlardan istifadə edin.

Piyada gəzməyə üstünlük verin. Bütün ev işlərini əllə görün, paltar-yuyan, qabyuyan maşınlardan, tozsorandan imtina edin.

Hər gün az da olsa, idmanla məşğul olmağa vaxt ayırın.

Mənzilinizin pəncərəsini müntəzəm açıq qoyun ki, otağınızın havası təmiz olsun.

Günəş vannası qəbul edin. Tez yatın və yuxudan tez oyanın.

Xoş əhval, sevinmək və gülmək üçün bəhanə axtarın.

Belə baxanda, bu qaydalar çox sadədir və insandan xüsusi iradə, vaxt və vəsait tələb etmir. Amma bu sadəliyin arxasında uzun və sağlam bir ömür dayanır. Sadəcə, tənbelliyi atıb, Şərq müdrikliyinin tövsiyələrinə əməl etmək lazımdır.

Клиринг

Система международных расчетов, устанавливаемая соглашением между правительствами или центральными банками различных стран, по которой производится взаимный зачет встречных требований и долгов.

Комбинированный транспортный коносамент

COMBINED TRANSPORT B/L, COMBICONBILL

Коносамент, по которому грузы перевозятся как минимум двумя видами транспорта. Широко используется при морских контейнерных перевозках. С его использованием перевозки могут осуществляться морем и далее по железным дорогам и/или автомобильным транспортом по одному документу. Обычно тот, кто выдал такой коносамент, отвечает за груз с момента его приемки до момента сдачи в пункте назначения. Страны - члены ФИАТА - широко используют комбинированный транспортный коносамент.

Коммерческий акт

CARRIER'S STATEMENT

Документ, составляемый перевозчиком или его представителем в удостоверение факта недостачи, порчи и повреждения груза при его выдаче получателю в пункте назначения. Коммерческий акт фиксирует размер, характер и причины несохранности груза, служит основанием для возложения материальной ответственности на перевозчика.

Комитет национальных ассоциаций Европейских судовладельцев

COMMITTEE OF EUROPEAN NATIONAL SHIPOWNERS' ASSOCIATION, CENSA

Представляет коллективные интересы его избирателей на переговорах с экспортерами товаров, государственными или другими органами, имеющими отношение к морским перевозкам. Рекомендации CENSA практически всегда учитываются конференциями, действующими в Европе.

Конвенция

CONVENTION

Один из видов международного соглашения, устанавливающего, изменяющего или прекращающего между государствами их взаимные права и обязанности. Конвенции являются одним из основных источников международного права и имеют широкое распространение в международной торговле и ее транспортном обеспечении, в области таможенных и санитарных правил, арбитража и т.п.

Kliring

Müxtəlif ölkələrin hökumətləri və ya mərkəzi bankları arasında sazişlə müəyyən edilən qarşılıqlı tələblərin və borcların qarşılıqlı şəkildə hesablanması və həyata keçirildiyi beynəlxalq hesablaşmalar sistemi.

Kombinə edilmiş nəqliyyat konosamenti

Konosament, həmin konosament üzrə yüklər nəqliyyatın minimum iki növü ilə daşınır. Dənizlə konteyner daşınmalarında geniş istifadə olunur. Ondan istifadə etməklə daşınmalar dənizlə, daha sonra bir sənəd üzrə dəmir yolları və/yaxud avtomobil nəqliyyatı ilə həyata keçirilə bilər. Adətən, belə konosamenti verən yükün qəbul edildiyi andan təyinat məntəqəsində təhvil verildiyi anadək yükə cavabdehdir. FIATA-ya üzv olan ölkələr kombinə edilmiş nəqliyyat konosamentindən geniş istifadə edirlər.

Kommersiya aktı

Yükü təyinat məntəqəsində yükə verərkən, onun çatışmazlığı, xarab olması və zədələnməsi faktının təsdiqi olaraq daşıyıcı və ya onun nümayəndəsi tərəfindən tərtib edilən sənəd. Kommersiya aktı yükün qorunub saxlanmamasının miqdarını, xarakterini və səbəblərini qeydə alır, daşıyıcının üzərinə maddi məsuliyyətin qoyulması üçün əsas sayılır.

Avropa Gəmi Sahiblərinin Milli Assosiasiyalar Komitəsi

COMMITTEE OF EUROPEAN NATIONAL SHIPOWNERS' ASSOCIATION, CENSA

Bu komitə mal ixracatçıları ilə, dəniz daşınmalarına aidiyyəti olan dövlət orqanları və ya digər orqanlarla danışıqlarda seçkilərinin kollektiv maraqlarını təmsil edir. CENSA-nın (AGMAK - Avropa Gəmi Sahibləri Milli Assosiasiyalar Komitəsinin) tövsiyələri Avropada fəaliyyət göstərən konfranslar tərəfindən praktiki olaraq həmişə nəzərə alınır.

Konvensiya

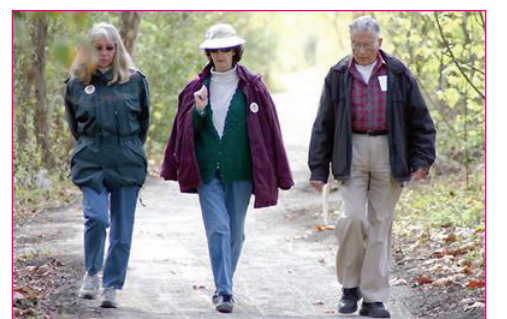
Dövlətlər arasında onların qarşılıqlı hüquq və öhdəliklərini müəyyənləşdirən, dəyişən və ya dayandıran beynəlxalq sazişin bir növü. Konvensiyalar beynəlxalq hüququn əsas mənbələrindən biridir. Beynəlxalq ticarətdə və onun nəqliyyatla təmin edilməsində, gömrük və sanitariya qaydaları, arbitraj və s. sahədə geniş tətbiq olunur.

(Davamı var)

İNDİ İNŞAN DAHA TEZ QOCALIR

Amerikalı neyropsixoloqlar bu nəticəyə gəliblər ki, insanın orqanizmi əvvəllər hesab olunduğu kimi, 50 yaşında deyil, 39 yaşında qocalmağa başlayır.

Müxtəlif yaşlardan olan könüllülər qrupu orqanizminin tam diaqnostikasından, həmçinin neyropsixoloji testlərdən keçiblər. Nəticələr göstərib ki, gənc və qocalmağa başlayan orqanizm arasındakı sərhəd 38-40 yaş dövrünü əhatə edir. Və alimlər bunu nəzərə alaraq bu nəticəyə gəliblər ki, insan 39 yaşda qocalıq dövrünə daxil olur. Bu yaşda insanın əqli qabiliyyətinin azalması başlayır və dayaq-hərəkət funksiyalarında pozuntular əmələ gəlir. İnsanlar pis yaddaşdan, diqqəti cəmləyə bilməməkdən, ürək-damar sistemindəki problemlərdən şikayətlənməyə başlayırlar.

Alimlər qeyd edirlər ki, orqanizmin qocalması psixofiziki fəallığın azalması ilə əlaqədardır. Vaxt keçdikcə insan orqanizmində zərərli təsirlər səbəbindən əsəb hüceyrələrinin saxlanması cavabdeh olan mielin maddəsi daha az ifraz olunur.

Eyni zamanda, qocalma prosesi başlayan vaxt buna nə insanın cinsi, nə çəkisi, nə də həyat tərzini xüsusi təsir göstərir. Tədqiqatçılar mielin maddəsinin ifrazının dərəcəsini çox mühüm amil hesab edirlər.

DEYİMLƏR

Gündə bir yalan da çoxdur. Bu, ildə 365 yalan edir e...

Dünya zərrəcə də olsa dəyişməyib. 10 il, 100 il, 1000 il əvvəllər olduğu kimi, yenə yaltaqların və satqınların işi "xod" gedir.

Belə baxanda ovuc çox da böyük deyil. Bəs o qədər şeyləri aparıb kiminsə ovcunun içinə necə qoyurlar?

Yaxşı ki, dənizçilər heç vaxt külək əsən səmtə yıxılmırlar.

"Biri var idi, biri yox idi" ilə başlayan o qədər nağil var ki!

Bəzilərinin hətta qanadlarını sındırandan sonra da uça biləcəklərindən niyə qorxurlar?

Oynamaq başqa şeydir, oyun çıxartmaq başqa şey.

Adam var, neçə dildə danışa bilsə də, heç bir dildə onu başa salmaq olmur.

Sən yalan dedin, mən də inandım. Bununla qabağa getmək olar?

Yalanların gəlhagəlidir... Pulun yoxluğu bir problemdir, çoxluğu çox problem.

Ürək bulandırdığı üçün milçəkdən fil düzəldirlər?

Həqiqət yalnız onu eşitmək istəməyənlər üçün acı olur.

Güclü olmayan heç gücsüzlər də hesablaşmırlar. Güclü dost istəyirsənsə, özün güclü ol.

Yaxşı şeylər haqqında düşünmədən yaxşı əməllər yiyəsi olmaq mümkün deyil.

Mart çıxdı. Dərd də?

Rasif TAHIROV

ƏN MÜHİM DİLLƏR

Müasir mədəniyyətlərarası əlaqələr yeddi dil - ingilis, ispan, alman, fransız, rus, portuqal və çin dilləri vasitəsilə həyata keçirilir.

Bu nəticəyə Massaçuset Texnologiya İnstitutunun alimləri gəlirlər. Elmi işin gedişində Tvitterdə 550 milyon məlumat, Vikipediya da 323 milyon düzəliş və UNESCO-nun ümumdünya tərcümə ədəbiyyatı bazasından 2,2 milyon kitab analiz edilib. Alimlər bu məlumatları bir-birilə əlaqələndirərək Global Language Network qlobal dil xəritəsini təqdim ediblər. Məlum olub ki, əgər yuxarıda adları çəkilən 7 dil yığıdırlarsa, dünyəvi əlaqələr kəsilər. Qlobal dil xəritəsinin mərkəzi şəbəkəsi ingilis dili - ikinci sıra dil şəbəkəsi dilləri: ispan, alman, fransız, rus, portuqal və çin dilləri ilə əhatə olunub.

Ərəb və hindi dillərində, məsələn, alman və ya rus dilinə nisbətən xeyli çox adamın danışmasına baxmayaraq, onlar öz mədəni əhəmiyyətinə görə sonunculardan geridə qalır. İş ondadır ki, ərəb və hindi dilindən çox az kitab və məqalələr tərcümə edilir, lakin ingilis, alman, ispan və rus dilləri tarixi səbəblərə görə, planetin yüzlərlə kiçik dili üçün vasitəçi dil olaraq qalmaqdadır. Məsələn, sibirli evenkin fikirləri keçua hindi qəbiləsinə üç qlobal dil - rus, ingilis və ispan dilləri vasitəsi ilə çatır.

Rus dilinə gəldikdə isə, burada tədqiqat müəllifləri hesab edirlər ki, SSRİ-nin böyük "xidmətləri" olub. Sovet dövründə müxtəlif respublikaların və kommunist blokuna daxil olan ölkələrin çoxlu sayda ədəbiyyatı tərcümə edilib və vyetnamlılar, taciklər və ya özbəklərin dünyanın digər xalqları ilə mədəni əlaqəsi olan rus dili vasitəsilə həyata keçirilib.

İnternetin inkişafı isə bu tendensiyanı pozub: indi bu ölkələrin sakinləri vasitəçi dil kimi daha çox ingilis dilindən istifadə edirlər.

İZAHLI LÜĞƏT

Abzas - təzə iş.
Avara - yelkənsiz gəmi.
Ailə həyatı - göz yaşları içində gülüş.
Ayaqaltı - aşağıda yaşayan qonşu.
Akademik vaxt - akademik ver-diyi axırıncı möhlət.
Akrobat - cirtqoz.
Aktyor - sürətçıxaran.
Alverçi - insafdan başqa hər şeyi olan şəxs.
Aliment - asta qaçan namərddir.
Alternativ seçki - duel.
Anbardar - materialbaz.
And-aman - seçkiqabağı vəd.
Aparat işçisi - telefonçu.

Aravuran - şahid.
Araqızışdıran - azarkeş.
Arvad - daşınmaz əmlak.
Arxasız adam - rahatülhülqum.
Atılmışlar - təqaüdcülər.
Afişa - namizədin platforması.
Ağacqurdu - meşəbəyi.
Ağız-ağıza vermək - öpüşmək.
Ağıl - tapılmayan mal.
Bazar iqtisadiyyatı - qırxıncı qapı.
Balerina - sümüksüz ət.
Baş müfəttiş - quldurbaşı.
Beton ev - antena.
Borc - minnətli yaxşılıq.
Boşanma - yekun konserti.
Böhtan - tilov.
Variant - olum, yoxsa ölüm.
Vergi - zəli.
Vəd - bihuşdarı.

Vəzifə - qılınc və qalxan.
Vəkil - malakeş.
Qabırğa - imkanlı adamların qohumları.
Qadağa - yaşamaq yanmaqdır.
Qayınana - güzəştiz kredit.
Qamçı - ehtiyac.
Qarovulçu - ştatlı oğru.
Qonaq - heç hənənin yeridir?
Dayı - domkrat.
Dedi-qodu - min cür xırdavat.
Dialoq - mübahisə.
Dilbilməz - lal-kar.
Diplom - savadsızlığı təsdiq edən möhürlü sənəd.
Dissertant - Əli aşından da, Vəli aşından da olan.
Durğunluq dövrü - əfsanəsiz illər.
Dünya görmüş qoca - arxiv.

"Dəyirmi stol" arxasında söhbət - didişmə.
Elan - yalvar-yaxar.
Züytutan - vəkil.
Zərbəçi - boksçu.
İzahat tələb etmək - sıxma-boğmaya salmaq.
İmtahan - aşırım.
İnsaf - nə səndə var, nə mən də.
İnstitut - örtülü bazar.
İşdən çıxmaq barədə ərizə - nota.
İclas - qeybət.
Yalan - epidemiya.
Yaltaq - rezin.
Yamaq - vəziyyəti düzəltmək adı ilə qəbul edilən qərarlar.

Rasif TAHIROV

2-ci XƏZƏR BEYNƏLXALQ

KATER VƏ YAXTALAR SƏRGİSİ

2-4 APREL 2015
BAKI EKSPONER MƏRKƏZİ

TƏŞKİLATÇILAR

Tel. : +99412 4041000
Faks : +99412 4041001
E-mail: boat@iteca.az

www.cibs.az

BAŞ REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHIROV

ÜNVANIMIZ:
AZ 1003, Bakı şəhəri,
Xanlar küçəsi, 22
TELEFONLARIMIZ
Baş redaktor
(050) 670-33-76,
Redaktor
(070) 252-39-02

Qəzetin təsisçisi
"Azərbaycan
Xəzər Dəniz
Gəmiçiliyi"
Qapalı Səhmdar
Cəmiyyətidir

Qəzet "Dəniz"
qəzetinin kompyuter
mərkəzində yığılmış,
səhifələnməmiş və
"OL" MMC-də
çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 33